

Europejskie szkolnictwo wyższe – wspólna deklaracja europejskich ministrów edukacji, podpisana w Bolonii 19 czerwca 1999 roku

Proces tworzenia Wspólnoty Europejskiej, dzięki nadzwyczajnym osiągnięciom ostatnich kilku lat, nabiera coraz konkretniejszych kształtów i staje się coraz bardziej realny dla Unii i jej obywateli. Perspektywa rozszerzenia Unii, której towarzyszy pogłębianie stosunków z innymi krajami europejskimi, wprowadza jeszcze szerszy wymiar dla tej Wspólnoty. Tymczasem w coraz szerszych kręgach świata politycznego i akademickiego oraz społeczeństwa rośnie świadomość potrzeby stworzenia wspólnej Europy o pełniejszym wymiarze, sięgającej (terytorialnie) dalej niż obecnie, przez wzmocnienie podstaw intelektualnych, kulturalnych, społecznych, naukowych oraz technologicznych.

Europa jako społeczeństwo wiedzy [*a Europe of Knowledge*] obecnie uznana jest powszechnie za niezastąpiony czynnik rozwoju społecznego i humanistycznego oraz niezbędny składnik w procesie konsolidacji i wzbogacania tożsamości Europy, zdolnej przekazać swym obywatelom kompetencje konieczne do sprostania wyzwaniom nowego tysiąclecia wraz ze świadomością wspólnych wartości oraz przynależności do wspólnej przestrzeni społeczno-kulturowej.

Znaczenie edukacji i współpracy w dziedzinie kształcenia dla rozwoju i wzmocnienia stabilnego, nastawionego pokojowo, demokratycznego społeczeństwa powszechnie uznaje się za ważne zwłaszcza w aspekcie sytuacji w krajach Europy Południowo-Wschodniej.

Deklaracja Sorbońska z 25 maja 1998 roku, która brała pod uwagę powyższe uwarunkowania, kładła nacisk na centralną rolę uniwersytetów w rozwoju kultury europejskiej. Podkreślono w niej, iż stworzenie europejskiego szkolnictwa wyższego jest podstawową drogą do wspierania mobilności i nowych możliwości pracy obywateli oraz do ogólnego rozwoju kontynentu.

Kilkanaście krajów zgłosiło chęć realizacji zadań nakreślonych w deklaracji poprzez podpisanie porozumienia lub ogólną akceptację treści deklaracji. Kierunek kilkunastu reform szkolnictwa wyższego rozpoczętych w tym czasie w Europie jest świadectwem determinacji rządów.

Europejskie instytucje szkolnictwa wyższego podjęły wyzwanie i przyjęły odpowiedzialność za budowę europejskiego szkolnictwa wyższego także w duchu podstawowych zasad przyjętych w Bolonii w *Magna Charta Universitatum* w 1988 roku. Nie zapominając o niezależności i autonomii, jest rzeczą najwyższej wagi zapewnienie, by szkolnictwo wyższe i systemy badawcze nieustannie adaptowały się do zmieniających się potrzeb, wymagań społecznych oraz postępu wiedzy naukowej.

Podjęte działania zostały ukierunkowane we właściwą stronę i mają prowadzić do realizacji ważnych celów. Osiągnięcie większego podobieństwa i przystosowania oraz porównywalności systemów szkolnictwa wyższego wymaga jednak podtrzymywania tempa zmian. Spotkanie z 18 czerwca z udziałem autorytetów i ekspertów oraz uczonych ze wszystkich krajów europejskich dostarczyło wielu pożytecznych sugestii dotyczących inicjatyw, które należałoby podjąć.

Musimy zwłaszcza zwrócić uwagę na wzrost konkurencyjności międzynarodowej europejskich systemów szkolnictwa wyższego. Witalność każdej cywilizacji można mierzyć oceniając wpływ danej kultury na inne kraje. Istnieje potrzeba zapewnienia, by europejski system szkolnictwa wyższego był równie atrakcyjny w skali światowej jak nasze wyjątkowe tradycje nauki i kultury.

Potwierdzając nasze wsparcie dla ogólnych zasad przedstawionych w deklaracji z Sorbony, włączamy się w koordynację naszych polityk, aby osiągnąć w krótkim czasie, co najmniej w pierwszej dekadzie nowego tysiąclecia, następujące cele, które uznajemy za najistotniejsze dla stworzenia i wspierania europejskiego systemu szkolnictwa wyższego na świecie:

- Przyjęcie łatwo czytelnych i porównywalnych systemów oceniania, także poprzez wdrożenie tzw. *diploma supplement*, w celu ułatwienia zatrudniania obywateli Europy oraz zapewnienia konkurencyjności międzynarodowej europejskiego systemu szkolnictwa wyższego.

- Przyjęcie dwustopniowego systemu nauczania opartego na dwóch cyklach kształcenia – pierwszego i drugiego stopnia (*undergraduate, graduate*). Dostęp do drugiego poziomu wymaga ukończenia studiów na pierwszym poziomie, trwającym co najmniej trzy lata. Stopnie nadawane po ukończeniu pierwszego poziomu powinny być uznawane na europejskim rynku pracy za odpowiedni poziom kwalifikacji. Drugi cykl kształcenia powinien prowadzić do stopnia magistra (*Master*) lub doktoratu, które można uzyskać w wielu krajach Europy.

- Wprowadzenie systemu punktów kredytowych, takich jak ECTS (*European Credit Transfer System*), jako odpowiedniego środka wspierającego najszerszy rodzaj mobilności studentów. Punkty kredytowe mogą być także uzyskiwane w instytucjach kształcących na poziomie wyższym w formach nietradycyjnych (np. w ramach kształcenia ustawicznego), jeśli takie formy kształcenia są uznawane przez rekrutujące uniwersytety.

- Wspieranie mobilności przez pokonywanie utrudnień swobodnego poruszania się, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:

- studentów (dostęp do studiów, szkolenia i stosownych usług);

- nauczycieli, badaczy i kadrę administracyjną (uznanie i waloryzacja okresów spędzonych w innych krajach Europy na nauczaniu lub badaniach, z uwzględnieniem praw statutowych tych pracowników).

- Wspieranie współpracy europejskiej w zakresie zapewniania jakości, z uwzględnieniem przygotowania porównywalnych kryteriów i metodologii.

- Wspieranie niezbędnego wymiaru europejskiego szkolnictwa wyższego, zwłaszcza w zakresie: przygotowania treści kształcenia, współpracy między instytucjami, form mobilności, zintegrowanych programów studiów, dokształcania i badań.

Niniejszym podejmujemy się realizować wymienione wyżej cele – w ramach naszych kompetencji instytucjonalnych oraz z pełnym szacunkiem dla zróżnicowania kulturowego

i językowego narodowych systemów edukacji, a także autonomii uniwersyteckiej – w celu konsolidacji europejskiego szkolnictwa wyższego. Aby to osiągnąć, będziemy realizować różne formy współpracy międzyrządowej, wraz z instytucjami pozarządowymi o kompetencjach związanych ze sferą szkolnictwa wyższego. Oczekujemy od uniwersytetów pozytywnej reakcji i aktywnego wkładu w powodzenie naszego przedsięwzięcia.

Przekonani, iż stworzenie europejskiego systemu szkolnictwa wyższego wymaga nieustannego wsparcia, nadzoru i adaptacji do stale zmieniających się celów, zdecydowaliśmy o ponownym spotkaniu za dwa lata, aby ocenić postępy w działaniach i podjąć nowe kroki.

(Niżej następują podpisy ministrów edukacji krajów europejskich lub ich przedstawicieli).

Przekład z angielskiego *Julita Jabłocka*